

# DELAVEC

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 32.—, za pol leta K 16.—, za četrt leta K 8.—. Posamezna številka 50 vin. naročnina v inozemstvo sorazmerno več. Pošiljarve nauredništvo in upravnništvo Ljubljana, Šelenburgeva ulica št. 6. II. nadstr. Telefon št. 225.

Rokopni se ne vračajo. — Inzerati se zaračunavajo, milimeter vrstica in sicer pri enkratni objavi po 85 vinarja, pri trikratni po 80 vinarja, pri šestkratni po 75 vin., pri celoletnih objavah po 70 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane mm vrstica K 1.— Reklam. so poštine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

## Na čem stoni delavska solidarnost.

Prav pogostoma čujemo trditve, da je v organizaciji glavna stvar disciplina. To je v toliko res, da je zavedna disciplina res podlaga delavske solidarnosti, ni pa terorizem tista sila, ki bi utrdila solidarno postopanje in delo v tej ali oni organizaciji. Marsikje sem že čul grožnje, da delavec mora biti organiziran, če ne pa ne sme delati med organiziranimi delavci.

Če so vsi delavci organizirani, je lepo. Toda organizirani morajo biti radi, zavedati se morajo, da je to njih dolžnost, ker sicer niso stanovitni, niso zanesljivi. Taki prisiljeni člani imajo tudi navado, da vedno vznemirjajo organizacijo, jo kritizirajo in ji škodujejo s svojim postopanjem. Zaradi tega je dolžnost vsake organizacije, da svoje člane dovolj temeljito pouči o nalogah organizacije in tudi o nalogah članov.

Nevarni člani vsake organizacije so vsi taki, ki ne upoštevajo sklepov in navodil svoje organizacije in svojih odborov. Član, ki skuša omajati zaupanje v izvoljene odbore zahrbtno, je najnevarnejši tovariš, ker s tem ne škoduje dotičnim osebam, ampak organizaciji. Tudi je znak slabega članstva, če to dopušča, da posamezne organizacije ali nje funkcionarji oškodujejo to ali ono bratsko organizacijo z raznimi spletkami, ki imajo posebne sebične namene. Vzemimo na primer. Belgrajska strokovna komisija je naznanila, da, če se naše organizacije brezpogojno ne podvržejo komunistom, bodo iztirali vse slovenske delavce iz služb. Tak sklep pač ne more napraviti dobra delavska organizacija, zlasti ne, ker so naše organizacije že stavile mnogo predlogov za zedinjenje. Istotako tudi ni

pravi član tisti, ki za hrbtom svoje organizacije sklepa, kako bo razdvojil to ali ono organizacijo, posebno če ne dela tega iz prepričanja, ampak je podkupljen v take namene. Če to navajamo, ne storimo zaradi tega, da bi hoteli komu kaj očiti, povemo pa to, ker vemo, da je tako in ker ve vsak delavec, da je tako delo proti organizaciji nepošteno. Če imamo organizacije, potem jih imamo zato, da si z njimi poboljšamo svoj položaj, da gojimo v njih bratstvo, tovarštvo, ne pa, da sejemo v njih razkol in bratomorni boj. Organizacija kot celota sklepa o važnih vprašanjih, ne posamezni ljudje, ne člani in tudi ne posamezne družnice, ker morajo vedeti, če so zavedne in disciplinirane, da je vprašanje zedinjenja in drugih važnih ukrepov stvar občnih zborov.

To povemo zaradi tega, ker prihaja med organizirano delavstvo vedno več takih ljudi, ki niso še nič dobrega ustvarili in se je njih ime morda slučajno kje čitalo, in pospešujejo bratomorni boj med delavstvom. Funkcionarjem in članom strokovnih organizacij zaradi tega najiskreneje priporočamo, da se ne dajo zvesti po sladkih besedah zapeljivcev ali zapeljancev, ne po njih lepih očeh. Sodrugi vseh organizacij naj si zapomnijo le eno: kdor pride k tebi, pa obrekuje funkcionarje tvoje organizacije, nima dobrih namenov, kdor pride in hoče rušiti tvojo organizacijo, ni tvoj prijatelj, ampak sovražnik delavstva; kdor ruši razredno zavedne organizacije, je sovražnik proletarijata.

Mi ne smemo pustiti razdirati svojih na razrednem stališču slonečih organizacij, ker so te organizacije naše delo in naša zaščita, edina, ki jo imamo. Komunistem, ki razdira te naše organizacije, je navadna sleparija.

## Kongres kovinarjev.

Dne 2., 3. in 4. oktobra 1920 se je vršil v tivolskem hotelu v Ljubljani kongres kovinarjev, katerega so se udeležili delegati iz Srbije, Bosne in Vojvodine kot zastopniki tamošnjega „Saveza metalških radnika“ iz Hrvatske in Slavonije kot zastopniki „Saveza kovinara Hrvatske i Slavonije“ ter zastopniki iz Slovenije za „Osrednje društvo kovinarjev in sorodnih strok na slovenskem ozemlju v Ljubljani“.

Za danes omenjamo le na kratko, da se je Osrednje društvo kovinarjev za Slovenijo priključilo v federativnem smislu kot celota k „Zvezi kovinarjev Jugoslavije“. Prej ko slej imajo kovinarji v Sloveniji svoje središče v Ljubljani. To središče pa je v zvezi s središčem vseh kovinarjev Jugoslavije.

Glede „Saveza kovinara Hrvatske i Slavonije“ zadeva še ni rešena in več kakor gotovo je, da ne bo popolnosti, ako se vprašanje te organizacije ne reši v onem smislu, v kojem je bil kongres sklican. Treba je v tem oziru premagati še veliko težav. Naravno, da se bomo še pečali s tem vprašanjem.

Podrobnejše poročilo prinesemo v prihodnjih številkah. Za danes priobčujemo enega izmed sklepov kongresa, to so smernice za delo strokovne organizacije kovinarjev — resolucijo o taktiki in akciji, ki pa je vse kaj drugega kakor pa ono, kar so si glede pokreta strokovnih organizacij predstavljali nekateri naši hiper radikalni tovariši. Resolucija je vredna, da se jo pazljivo prečita. Glasi se:

### O akciji in taktiki.

Po dokončanem referatu s. Mirkota Obradoviča iz Sarajeva „O akciji in taktiki“, sprejme kongres „Zedinjenja kovi-

## LISTEK.

Alb. Lajovic:

### Knjige, časopisi in čitanje.

(Dalje.)

Ne imenujemo to svetovno zato, ker to pozna ves svet, zakaj včasih zaslove po svetu tudi dela, ki nimašo niti malo lastne cene. K svetovni literaturi prištevamo le taka dela, ki so obovatila duševni zaklad vsega človeštva na zemlji in ki so jih spisale resnične osebnosti. Tako prištevamo k svetovni literaturi dela velikega učitelja Jana Amosa Komenskega, ki pomenljain močnik v vzgoji narodov na zemlji, dela ki zamišljajo preobnovo Evrope s šolo in mirom. Tu so postala dela češke jednote svetovne literature. Prav tako lahko imenujemo svetovne nekaj pesmi našega nesmrtnega pesnika Fr. Prešerna, ki so si našle pot v vse žive jezike

evropske. Torej smo tudi mi Slovenci že botali svetovno literaturo. In dela onih naših pisateljev, ki so korakali po sledu svetovne literature, imalo pravico, da se jih uvrsti v svetovno literaturo. Da se to ni zgodilo do danes, so krive le okolnosti, ki so povzročile, da se tulcu ni bilo potreba zanimati za naše literarne razmere, a tudi mi nismo imeli sredstev, da bi velikim narodom podali v dostojni obliki to, kar smo ustvarili zaslužnjenj in razbičani v potu, v krvavem potu svojega obraza. Resnica pa je, da se biseri naše literature lahko kosajo s svetovnimi deli drugih narodov. Naš Cankar prav lahko vzdrži poleg ruskih, francoških, angleških ali nemških pisateljev svetovnega imena.

Čitanje »na debelo«, kakor se pravi, ni samo sebi namen ip tudi ne prinese onega notranjega okrepčila naši duši, ki ga pričakujemo od dobre knjige. Zato si izbiramo dobre knjige, se v nje poglobi-

mo in skušamo razbrati pravilno poslednjo besedo, le dobre knjige nam morejo kaj povedati, morejo pred našimi duševnimi očmi napeti novo obzorje, le dobre knjige obozatio naše duševno življenje. Nastane pa konečno vprašanje, kako naj jih čitamo? Nikdar hitro in z naglico, to se razume, zakaj nima smisla mnogo naenkrat prečitati. Za vsakim stavkom si moramo postaviti vprašanje, smo li razumeli, kar smo slišali, čutiti moramo pod nogami vedno skalna tla razuma na ta način, da smo pisatelja do posled. pičice doumeli. Če smo prečitali knjigo enkrat, pa je ne razumemo, tedaj jo vzemimo znova v roko in še in še, dokler se konečno ne razgne pred nami v vsej svoji krasoti popolna slika. Nikdar ne pripuščajmo, da bi nas vodili pri čitanju knjige sodbe tujih ljudi v taki meri, da naša sodba da naši lastni močgani sluh ne pridejo do veljave. Čutimo-li, da nas kako delo posebno vleče, nevem zakaj bi mo-

narjev Jugoslavije", ki se je sestel 2. X. 1920. v Ljubljani, naslednjo

#### Resolucijo:

1. Taktika sindikatov ne more biti šablona, po kateri bi se kretal ves aparat zveze. Ona odvisi od stopnjujočega se razvoja ekonomskih in političnih razmer, kakor tudi od mentalitete proletariata, ki je produkt omenjenih razmer.

2. Tvorniško proizvajanje enega kraja ustvarja ene razmere in eno mentaliteto razreda. Rokodelsko proizvajanje drugih krajev ustvarja druge razmere in drugo mentaliteto. Industrijsko neoškodovani kraji se ne morejo v taktiki strinjati z industrijsko uničenimi kraji. Ozemlja, ker se svet po zedinjenju osvobojuje tujega — kolonialnega kapitalizma, kjer podjetja bolj propadajo kot se razvijajo, morajo imeti svojo taktiko.

Vse to ni mogoče že v naprej uvideti in odrediti. Taktika je praksa; način dela in akcije. metoda borbe z različnimi družabnimi formami in niansami buržoazijske družbe. To je račun, po katerem smo prepuščeni neštevilnim, spremenljivim in nestalnim manifestacijam življenja. Taktika se ne da odrediti v naprej. Ona je posledica okolnosti razmer in časov. Njo ustvarja organizacija za vsak slučaj posebej. V naprej urediti, bi pomenilo: odrediti razvoj vseh družbenih enot okolnosti in odnošajev, ki iz tega nastanejo, a to je nemogoče. Zato je Liebknecht ob neki lepi priliki dejal: „Če razmere zahtevajo, spremenim jaz svojo taktiko v 24ih urah 24 krat.“

Z zgodovinskim umevanjem družbenega razvoja materialističnem razlaganjem zgodovine na podlagi statističnih rezultatov vzrokov postajanja življenja naše borbe in njene organizacije, njenih uspehov z marxizmom, dospemo do splošnih principov naše taktike, postavljamo meje, v katerih se ima kretati.

Naša prva akcija po zedinjenju mora biti upoznavanje širokih proletarskih mas s temi principi, in kadar bodo člani naše zveze ob enem tudi nositelji teh principov, bo enkrat za vselej rešeno tudi vprašanje Zvezine taktike. Tedaj se bo vsak poedinec spoznal v vsakem okolišju in tedaj bo tudi vsaka podvzeta akcija kovinarjev zmagala. Tedaj se bo vsakdo revolucionarno udeleževal, po čemur mora proletarijat težiti.

Z ozirom tudi na skorajšnje zedinjenje ne smemo dajati direktnih zaključkov o taktiki, ker bi bilo zelo škodljivo, da

rafi potem poslušati glas tistih, ki jim to delo ni všeč? Seveda je stvar precej drugačna. Če beremo le radi tega, da nas spanec obiaame, da nam knjiga pada sama iz rok. Tako čitanje sramoti in ponižuje knjigo in pisatelja najbolj na našo dušo samo, kateri dolagamo mesto živega kruha kruh iz pepela in žaganja. Knjige čitamo pozorno, da razumemo popolnoma ne samo smisel posameznih poglavij, temveč tudi celote. Čitamo tako, da se nam razlasi, zakaj je pisatelj ali pesnik morda zidal svojo stavbo haš tako in ne drugače, da se nam razreši vprašanje, zakaj je pisatelj zbral ta in ne drugega načina, da nam pove, kar misli. Pri čitanju moramo postati s pisateljem eno, naša duša mora biti napolnena s pesnikovo navdušitju nas mora pritegniti k sebi in nas povzdigniti na višino, kjer on sam stoji.

(Dale prth.)

pridemo že v prvih dnevih združenega delovanja Zveze do neizvedljivih zaključkov. To bi nas od cilja oddaljilo.

Zato kongres zaključuje, da se ima zvezina taktika, kakor tudi vse akcije kretati po teh principih:

1. Izboljšanje delavskega položaja v današnjih razmerah se da izvesti samo, če se z borbo pripravlja končno osvobodjenje od eksploatacije v bodočnosti. Zato vodijo člani naše zveze danes in jo bodo tudi vodili v bodoče na ekonomskem in političnem polju.

2. Uspevati moremo z borbo, organizacijo in zedinjenjem vseh delavcev in strok. Zato je Zveza kovinarjev Jugoslavije sestavni del C.R.S.V. — Protivna je vsaki delitvi in cepitvi delavskih organizacij. Nasprotniki so žolti, nacionalistični kakor tudi vse organizacije, ki ne stoje na stališču nepomirljivega razrednega boja.

3. Kongres smatra, da se dajo interesi delavstva braniti samo razredno. In da se zato vsaka akcija Zveze mora podarjati, dopolnjevati in izvesti v polnem soglasju in z razredno akcijo proletarijata tu in zunaj naših mej. Osvobodjenje delavstva se izvede, kadar si je večina svesta svojega razrednega interesa in kadar pomenjuje, da je boj proletarijata formulacija tistega, po čemer družbeni razvoj stremi.

4. Boj zveze samo na ekonomskem polju za izboljšanje položaja, danes brez politične akcije proletarijata ne velja, ker bi bilo telo brez glave. Borba zveze mora biti popolna v dobi politične reakcije in surove diktature buržoazije. To pomeni: na vseh poljih. Buržoazija s politično oblastjo vzdržuje svoj sistem eksploatacije. Ker če bi ne bilo žandarjev, vojakov, cerkve in političnega sistema buržoaznega načina vladanja, tedaj bi proletarijat vrlo lahko mogel izvesti eksproprijacijo sredstev proizvajanja in tako ukinil privatno lastnino.

Borba proletarijata je torej tudi politična, gibanje, katero z neodvnljivo silo objema celo družbo, to je revolucijo po vseh pravicah na vseh poljih. Umstvena in moralna v prvo, nato politična in nazadnje socijalna.

Vsak socijalni pokret je političen. Zato se zveza protivi vsaki poizkušnji nevtraliziranja sindikatov.

5. Pridigarji nevtralnosti sindikatov pravijo, da je politika nemoralna stvar. Buržoazno in proletarsko politiko treba ločiti! Buržoazija brani zastarelo stvar. Ona je zbirka brutalnosti, sistem nasilja, mreža laži in potvorb. Pa tudi kadar njena politika svojevoljno daje izvestne reforme proletarijatu, ima to nemoralno tendenco. Reforme mora proletarijat reševati. Proletarska politika je moralna stvar. Ona zastopa osvobodjenje bednih delavskih in tlačanih najširših ljudskih mas. Njeni cilji niso drugega kot razvoj družbe v obliki zavestne akcije, ki jo je odkrila znanost. Ona je socijalizem. To je zdrava in čista kri, ki mora s pomočjo sindikalnega in političnega pokreta stalno krožiti in braniti telo pred gnilobo.

Nevtraliziranje sindikatov odvaja proletarijat od socijalizma. Zadeva borbo proletarijata v srce, zastruplja kri in vodi v smrt proletarske organizacije. Zato bo Zveza delovala za socijalistično zrevolucioniranje mas za socijalizem.

6. Navedeni principi, življenje in potreba proletarijata, njegovega današnjega, jutrišnjega in končnega osvobodjenja, razvoj dosedanjih odnošajev v družbi nas uče, nas vodijo k osvobodjenju delavcev in vseh izkoriščanih, v skrajne meje potom revolucije. Samo je treba povedati, kaj je revolucija. To ni sprememba družbe, ki se

izvede s polno intervencijo. To je globoka organska transformacija družbe, ki se vrši po njenih zakonih. To ni prevrat, to je popolna izprememba v vsakem pogledu. Izum novih strojev in drugih dovršenosti kapitalističnega načina produciranja je revolucionarni akt prvega dela. Revolucija je dovršena faza ene perijode družbine transformacije. Upori in puči, zlasti predčasni, so vedno kontrarevolucionarni.

Verujoč v gornje principe, uvideč cilje buržoazne reakcije in političnega terorja in pomneč vso težo ekonomskega položaja svojih članov, smatra Zveza za potrebno, da v njihov spas danes in osvobodjenje v bodočnosti vodi svojo taktiko in akcije za ciljem.

Združevanje, organiziranje in prosvetljevanje delavstva, uvrščuje medsebojno organizacijo kovinarjev kot sestavni del obče ekonomske in politične borbe proletarijata. To leto smatra kot obrambni napad buržoazije in njene reakcije. Z obrambo in uvrščenjem svojih organizacij bodo kovinarji Jugoslavije najbolj izvršili svojo za danes najsvetejšo internacionalno-revolucionarno dolžnost.

Taktika in akcija: Umstveno in moralno, nato politično in nazadnje socijalno osvobodjenje kovinarjev vzajemno z revolucionarnim razredom proletarijata.

Eno gibanje, a dva pravca. S sindikalno in politično akcijo, zedinjeno v gibanju kovinarjev in proletarcev.

## Proletarci vseh dežel, pomagajte!

Odkar je žalostno končala sovjetska Madžarska, beži iz Madžarske neštevilno mnogo ljudi, ki jih zasleduje bel terror. So to možje in žene z otroci vred, ki so kakorkoli bili v zvezi s proletarskimi organizacijami na Madžarskem. Zatekajo se večinoma na Dunaj kot najbližje mesto, kjer jim je zasigurana vsaj varnost pred preganjanjem. Vsakovrstne rane na njihovih izstradanih telesih pričajo o njihovem velikem trpljenju, ki so ga morali prenašati. Ko je prenehal svetovni bojkot proti Madžarski, prihaja pa še čedalje več političnih preganjancev na Dunaj. Po večini so ti ljudje brez vsakršnih sredstev: brez denarja, brez živil in obleke. Ker prihajajo v tako velikem številu, se jim more nuditi le neznatna pomoč kljub največji poštivnosti avstrijskega proletarijata.

Dobredelna pomožna akcija na Dunaju je pribežljin socijalistom in komunistom brez različne politične struje razdelila preko pol milijona kron podpor. Ker pa se sredstva te akcije manjšajo in bodo komaj še za štirinajst dni zadostovala, bodo pribežniki iz Madžarske prepuščeni največji bedi in revščini, ako mednarodni proletarijat takoj in izdatno ne priskoči na pomoč. Proletarski begunci potrebujejo vsega: obleke, živil, obutve in denarnih podpor. Ker so najrazličnejših poklicev in strok, so pripravljani iti kamorkoli, da se v sporazumu z delavskimi strokovnimi organizacijami, poprimejo kakršnegakoli dela.

Vsled tega prosimo, vse delovne sloje vseh političnih in strokovnih organizacij proletarijata, kakor tudi strokovne posredovalnice za delo, da zbirajo prispevke v denarju, v živilih, obleki, perilu ali obutvi, ter da eventualno sprostijo tudi prosta delovna mesta na spodnji naslov:

Dunaj, september 1920.

Za odbor avstrijske pomožne akcije za ubežnike iz Madžarske: Ferd. Skaret, tajnik.

(Vse pošiljatve naj se pošiljajo na naslov: »Wohlfahrtsaktion für Flüchtlinge aus Ungarn, Wien V. Rechte Wienzelle 97. — Pošiljatve v Sloveniji sprejema uprava »Napreja« v Ljubljani.)

## Gospodarska stranka.

Govori se o novi stranki na Slovenskem. Ime naj ji bo »Gospodarska«. Dela jo predsednik Zveze industrijcev g. Dragotin Hribar — za njim stojijo ljudje okrog Impeksa, gospod Šuklje, njegov sin, ki je tajnik pri Zvezi industrijcev, ter oni, ki odločajo v industriji.

Mogoče, da pride ta nova stranka Dragotina Hribarja, ki se je povzpela od siromašnega malega človeka do bogatega fabrikanta, ki je postal kot tak predsednik »Kranjske hranilnice« in član upravnega sveta južne železnice itd. — s programom, da hoče skrbeti za povzdigo industrije, za obrambo industrijskih interesov — ali kdor ve, kaj dela v resnici sedaj Zveza industrijcev, ve, da so okrog nje ljudje majhnega obzora. Boj z delavskimi organizacijami proti zboljšanju plač, proti ureditvi nezdravih razmer v industriji . . . ali ne delo za ustvarjanje industrije za njeno razširitev . . . Zveza industrijcev je razdiralna, ne ustvarjalna.

Gospodarska zveza naj bo njena politična stranka?

Bomo videli!

Denar imajo gospodje kapitalisti. Vojna je bila za nje eldorado. Še sedaj jim cveto dobičkanosna podjetja. Delavstvo, skleni svoje vrste.

## Iz strokovne organizacije.

Pozor člani, Osrednjega društva živilskih delavcev in sorodnih strok za Slovenijo. Dne 23. oktobra 1920 veljajo za vse člane sledeči prispevki: v I. razredu (kvalificirani delavci) po K 3.60, v II. razredu (delavci) po K 2.80 in v III. razredu (mladostni delavci, vajenci in delavke) pa po K 2.50 tedensko. Posamezne podružnice pa morajo odračunavati na okrožno tajništvo v Celju in Maribor po 20 vin. od prispevka. Vse podružnice na Kranjskem pa bodo odračunavale na lastno tajništvo v Ljubljani tudi po 20 vin. od vsakega prispevka.

Tajništvo osrednjega društva usnarjev in sorodnih strok na slovenskem ozemlju prosi vse krajevne funkcionarje, da se blagovolijo natančno ravnati po društvenemu pravilniku. Nekateri se še sedaj ne ravnajo po pravilniku in ga zanemarljajo; pošiljajo poljubno mesečne obračune za dva, tri in štiri mesece ob enem; nadalje opominjamo, da pripada vse društveno imetje centrali, ki so ga dolžni v vsakem mesečnem obračunu navesti, ako pravno ostane pri podružnici.

Shod krajevne skupine usnarjev zaposlenih v tovarni Indus« preje Karol Polak se vrši v nedeljo dne 10. t. m. ob pol 10. uri dopoldne v salonu gostilne »Mirija«, Kolodvorska ulica. Ker bo zborovanje važno za vse delavce in delavke v tovarni, naj nihče ne izostane.

Tajništvo.

Celje. V nedeljo 19. septembra 1920 se je vršil shod lesnih delavcev pri gosp. Svetlu, na katerem je poročal sodr. Hrastnik. Vidi se, da so tudi lesni delavci izprevideli potrebo in moč organizacije, zlasti pa delavci tvrdke Čater. Nova podružnica napreduje vzlic temu, da se nekateri mizarški pomočniki po kavarnah bahačijo v Celju, da ne potrebujejo organizacije, ker radi delajo nadure in zaslužijo dovolj denarja. Izvajanja sodr. Hrastnika so žela splošno odobravanje.

Podružnica živilskih delavcev v Ptuj. Obračune prejeli, zneska po čeku in tudi mesečne razvidnice pa še ne.

## Mezdna gibanja.

Ljubljanski pekovski pomočniki stojijo v mezdnem gibanju, nobeden naj ne išče dela v Ljubljani dokler niso pogajanja končana.

Pivovarniški delavec in mlinarji cele Slovenije stojijo tudi v mezdnem gibanju, noben delavec obeh teh strok naj ne išče dela v Sloveniji, dokler niso pogajanja končana.

Celje. Poročamo, da imamo mezdno gibanje pri naslednjih tvrdkah: 1. Bergu. Hüttenwerke Store v Storjah; 2. stavbinski delavci Celje (se bodo vršila pogajanja); 3. opekarna Celje Schmid Wambrechtsamer; 4. tvrdka Ivo Tea Čater, lesna industrija v Sp. Hudinji; 5. Kemična tovarna Došanaj v Došanaju; 6. tvrdka Pertinač, Štorje, Šamotna tovarna. S tvrdko pod točko 1. se bodo vršila pogajanja z našim posredovanjem, ravnotako s tvrdko pod točko 2. Točko 3. in 4. smo odstopili Obrtnemu nadzorništvu v Celju. Za tvrdko pod točko 5. potrebujemo pogodbo Ljubljanske kemične tovarne, ker je tvrdka ondodnim delavcem vsako regulacijo plač odklonila in so se šele na našo vlogo in osebno posredovanje gospodje izrazili, da so pripravljeni se pogajati na podlagi pogodbe te ali one podobne tovarne in to je Ljubljanska tovarna. Mi smo to dne 23. septembra sporočili centrali kemične organizacije in zahtevali omenjeni dokument, ker ga neobhodno potrebujemo. Ker centrala kemičnih delavcev naši želji še ni ugodila, vložimo pritožbo, ki naj pride v plenarno sejo; stvar je namreč nujna.

Mlinarjem, pekoin in mesarjem smo to številko »Delavca« vposlali na ogled in obenem priložili čeke. Sodruga pa deželni pa prosimo, da nam sporoče naslove pomočnikov in njih mojstrov ali podjetnikov, kjer delajo. Naslove je poslati na »Osrednje društvo živilskih delavcev in sorodnih strok za Slovenijo«, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6/II.

## Razno.

Pobrigajte se za svojo volilno pravico! Te dni so razpoloženi volilni linnenki za volitev v konstituanto pri županstvih. Poglejte, če ste vpisani. Konstituanta je važen parlament, ki bo odločal, kakšna naj bo Jugoslavija. Če hoče delavstvo izvojevati vpliv nanjo, se mora pobrigati za svojo pravico in tudi voliti na dan volitve, to je 28. novembra delavske kandidate. Volilec je vsak moški, ki je 21 let star in biva šest mesecev v državi.

Plebiscit na Koroškem se vrši v coni A v nedeljo, dne 10. t. m. Delavci, z ozirom na našo kulturno bodočnost, če smo v eni državi, in proti nemškemu hujskanju, ki so ga vprizorili veleposestniki in fabrikanti, da bi to ljudstvo obdržali še dalje v svojih pesteh, glasujte po svojem prepričanju. Mislimo pa, da ima Jugoslavija lepo gospodarsko bodočnost kakor Avstrija. Sedaj se tudi pri nas ne cedi mleko in med, tudi bomo imeli še boje, ali pogoji so taki, da se bo v Jugoslaviji lepo razvijala industrija, ki se rabi doma in na drugi strani pa znamo živiti več kot preveč, ki jih dosedanja Kranjska in Koroška nimata doveli. Ob dobri upravi se bo Jugoslavija naprej izklopala iz mizerije, ki jo je povzročila vojna.

Ljubljana. Na vsak način se moramo enkrat tudi nekoliko poozreti po tovarni za kley, da ne bodo čitatelji mislili, da živi delavstvo v ti tovarni kakor Bog na Francoskem. Predvsem je delavstvo te tovarne tako srečno, da ima poleg sebe poleg drugih »dobrotnikov« tudi nekega dunajskega monterja, ki s pomočjo mojstra J. in še nekim takim svojim pajdašem, neprestano preganja in šikanira domoče, organizirano delavstvo. Ta dunajski »veliki« gospod kaže svojo posebno olikanost tudi s tem, da delavce zmerja z »Jugoslaviše Tep« itd. Surovega Nemca prav resno svarimo pred takimi izbruhi svoje kulture, in si naj zapomni, da so

minuli oni časi, ko so ljudje Ebenwaldove sorte vihteli nad našimi delavci bič. Tem elementom še to ne zadostuje; tudi ravnateljstvo izigravajo proti delavstvu. Tako, da izgleda, kakor bi se proti delavstvu bilo vse zaklelo. Ali je potem čudno, če prihaja v tovarni do kontradikcij? Vsekakor pa je potrebno konstatirati, da zadržanje ravnateljstva v mnogem oziru ni na mestu, ker bi drugače zabranilo obsojanja vredno postopanje raznih mojstrov in zloglasnega Ebenwalda napram delavstvu. Zlasti bi zatrla šovinistične izbruhe tega domišljajca. Opozarjamo tudi mojstra Toneta in še »nekoga«, da je njihova dolžnost, skrbeti v tovarni za red in mir, ne pa delati zgago in zahrbtno ter na priliznjeno hinavski način črniti in obrekovati delavstvo napram ravnateljstvu. Njihovo ravnanje je tem žalostnejše, ako uvažujemo, da sta oba prišla iz delavskih vrst do mojstrskega kruha. Tone in njegov vredni kompanjon si naj zapišeta za ušesa, da se z vrčem hodi toliko časa po vodo, dokler se ne razbije. Ako ne bodo te vrstice zadostovale, pridemo prihodnič še z drugimi stvarmi na dan.

Konsumno društvo za Slovenijo je sprejelo za svoje uslužbence nov »Službeni red«. Ta službeni red je prežet modernega socialnega duha in daje uslužbenstvu čim najširše garancije za skučaj boleznih starosti in onemoglosti. Konsumno društvo upa s tem, da bo pridobilo pošteno in požrtvovalno sotrudništvo.

Uredba o pobljanju draginje. Ministrski svet je sklenil pospešiti razglasitev uredbe o pobljanju draginje, ki se izdeluje v ministrstvu prehrane. Glavna določba te uredbe bo, da se cene, ki so bile na trgu običajne koncem meseca avgusta t. l. ne smejo prekoračiti. Proti prestopkom so določene jako stroge kazni.

Iz Celja. V soboto, dne 25. septembra se je odigralo zadnje dejanje »burka« Zasedovanja zaupnikov strokovnih organizacij v času železničarske in splošne stavke pred tukajšnjim okrožnim sodiščem. Trem sodrugom, katerim je državni pr. avdnik naprtil vrhu »prestopkov« po srbski zakonodaji, zaradi katerih so bili že amnestirani, tudi nekaj avstrijskih paragrafov in to, da bi bilo malo več senzačije v javnosti. — Ker pa ni bilo pravih stvarnih razlogov v ovadbah in je bolj »na slepo« skoval državni pravdnik v Celju obtožnico — je bilo sodišče primorano izreči nad obtoženci Strokovnem tajniku Leskošek Alojzij in železničarji Filip Pečovnik, Antoni Veingust oprostilno raziidbo. Tako se je končala zgodovinska komedija, katero je insceniral meščanska pečica s pomočjo raznih sotrudnikov, špicelnov, (profesionistov in neprofesionistov). In vse to so vprizorili, ne zaradi stvarnosti, temveč s hudobnim namenom, da razkrojijo delavske organizacije in nje solkarnost v celjskem okrožju. A vsa hudobnost ni nič zalegla.

Dr. Koroščeve kupčije z jajci. V »Taborn« z dne 5. t. m. je pristaš klerikalne stranke objavil dopis, v katerem javno sumi, da je dr. Korošec kupčeval oziroma tihotapil z jajci kar na vagonih. Poziva dr. Korošca: »Gospod minister, zdaj ste primorani podati ne samo svojim pristašem, ampak celi javnosti pojasnilo: Ste kupčevali, ozir. tihotapili tudi z jajci ali niste?«

Sprememba voznega reda na progi Grobelno-Rogatec. Obratno ravnateljstvo južne železnice objavlja: Z današnjim dnem izostaneta na progi Grobelno-Rogatec in obratno vlaka št. 2903, ki je doslej odhajal iz Grobelnega ob 13.50, in št. 2904, ki je doslej odhajal iz Rogatca ob 10.17. Vlak št. 1905 odpelje iz Grobelnega dve uri kasneje kakor dosedaj, t. j. torej ob 21.10, tako da ima zvezo z vlakom, ki odhaja iz Ljubljane ob 17.55. Drugi vlaki št. 2901, 2902 in 2906 ostanejo neizpremenjeni.

## Dražnina.

Angleško ministrstvo dela priobčiše zanimivo statistiko o naraščanju dražnine med vojno.

Številke nam kažejo, za koliko odstotkov se je vse podražilo od leta 1914. na do leta 1920.

Anglija	133%
Avstallia	60%
Kanada	106%
Indija (Kalkuta)	53%
Nova Zelandija	58%
Južna Afrika	77%
Belgija (Brusefi)	259%
Dansko	151%
Francija (Pariz)	190%
Francija (druga mesta)	201%
Nizozemska (Amsterdam)	99%
Italija (Rim)	175%
Italija (Milan)	318%
Norveška	199%
Španija	57%
Švica	137%
Združene države (Amerika)	93%

Da je v Jugoslaviji stvar še bolj tražična nam pove že dejstvo, da je poleg naraščajoče dražnine prišlo pri nas še do poloma naše valute. »Gospodarski vestnik« (glasilo naših konsumnih zadrug) prinaša zanimivo tabelo cen živil l. 1914. in leta 1920. Na podlagi razlike v cenah je po tej tabeli doznano, da je vredna naša krona 5.23 vinarjev, to se pravi ena sedanja krona ni vredna ni 6. predvojnih vinarjev.

Električna železnica je zgrajena v Voivodini s kapitalom sladkorne tovarne v Crvenki, ki veže Bački Brestovac s prekopni Regenta Aleksandra. Proga je dolga pet in pol kilometrov, in bo služila tovarni za prevažanje sladkorne pese in drugih potrebščin. Posamezni motorji moreto vleči 8-10 polnih voz.

20.000 ljudi se mesečno izseli iz Italije v prekomorske kraje radi desorganizacije gospodarskih prilik. Zato je italijanska vlada votirala 300 milijonov lir za javna dela, da odstrani nezaposlenost, in je odredila obvezno zavarovanje zoper nezaposlenost.

Vojni vjetniki v Rusiji. Pred kratkim je prispel neki večji transport vojnih vjetnikov v Ljubljano. Pritožujejo se zelo nad razmerami, v katerih so živeli. Sprejem na kolodvoru je bil škandalozen. Nihče jih ni sprejel, nihče pogostil, prišli so kakor bi nam bili tujci. Naše oblasti imajo menda preveč dela z volitvami.

Nemci kupujejo premog v Ameriki. »Berliner Tageblatt« poroča: vsled dogovora v Spaa morajo Nemci oddajati tolike množine premoga, da ga morajo sami kupovati v Ameriki. Tako je tovarna celuloze v Waldhofu kupila velike množine premoga po 30 dolarjev tona cif. Rotterdam. S tovarnimi stroški do tovarne velja 15-16.000 mark železniških voz. Tako gospodarstvo bo imelo zelo žalostne posledice.

200 lokomotiv je naročila Rusija v Hentschlovi tovarni za lokomotive v Bazlu.

V Češkoslovaški so rudarji organizirani v treh strokovnih organizacijah. Najstarejša izmed teh organizacij je bivša Unija avstrijskih rudarjev, katera tvori sedaj strokovno organizacijo nemških rudarjev v češkoslovaški republiki. Druga organizacija rudarjev je organizacija čeških rudarjev in sloni na mednarodnih, razrednih načelih, tretja je narodno socialistična. Ta je najmanjša. Vse tri organizacije postopajo v gospodarskih zadevah rudarjev v republiki skupno.

Unija nemških rudarjev je imela 30 avgusta do 2. septembra 1920 svoj občni zbor, ki se vrši vsako tretje leto enkrat.

Zanimivo je, kako je občni zbor uredil vprašanje prispevkov. Določena sta dva razreda. V prvem razredu je tedenski prispevek določen na K 3.50, v drugem pa znaša K 2.50. Razdelitev tedenskega prispevka je sledeča:

Tedenski prispevek se deli v:

	I. razreda:	II. razr.
Rezervni sklad	K 1.20	K —.70
podružnicam	„ —.10	„ —.10
strokovni list	„ —.60	„ —.60
blagajnikom 10 in 5 v	„ —.15	„ —.10
strok. komisiji	„ —.10	„ —.10
Unijski blagajni	„ 1.35	„ —.85
	K 3.50	K 2.50

Vpisnino je občni zbor določil na 5 K. Ako kdo izmed članov odstopi in pozneje vnovič pristopi, mora plačati 10 K vpisnine. Za duplikate izgubljenih članskih knjižic je določen znesek 2 K.

Kako velika je naša država? Jugoslavija meri skupaj 270.000 km<sup>2</sup> ter šteje nad 13 milijonov prebivalcev. Nemška Avstrija meri le 70.000 km<sup>2</sup>, torej štirikrat manjša kot naša država. Madžarska bo merila 87.000 km<sup>2</sup>, torej trikrat manj kot Jugoslavija. Italija je samo 17.000 km<sup>2</sup> večja kot naša država.

## Izkaz.

V sklad za podpiranje ostalih po žrtvah z dne 24. aprila 1920 je prispeval g. S. J. K 24.—.

Nadaljno podporo iz sklada za podpiranje ostalih po žrtvah z dne 24. aprila 1920 so od strokovne komisije prejeli: Černe Cecilija K 500.—, Josipina Gorenc K 1000.—, Angela Pangerc K 1000.—, Marija Sagadin K 1200.—, Ivanka Kuhar K 800.—, Vrhunc Peter K 1000.— in Matevž Ježek K 500.—.

## Zahvale.

Podpisani se vsem sodrugom organizacije stavbinskih delavcev, podružnica Ptuj, iskreno zahvaljujem za podeljeno brezposelno podporo v znesku 100 kron.

Anton Horvatič.

Egidi Rujavec se zahvaljuje vsem tovarišem v tovarni Indus, kateri so mi v času moje bolezni darovali znesek 299 kron 80 vin.

Podpisani sem prejel K 147.85 kot podporo, katero so mi podarili moji tovariši usnarne g. Pollaka v Ljubljani. Vsem prijateljem, ki so k temu znesku prispevali, se najtopleje zahvaljujem.

Florjan Firšt.

Izdajatelj in odgovorni urednik

IVAN TOKAN

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

## Izjava.

Podpisani obžalujem vse psovke, katere sem izustil zoper Ferdinanda Valenčaka v Velenjem, ter se mu zahvaljujem, da odstopa od tožbe.

Vekoslav Zajc.

## UCITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Franciškanska ulica šte. 6.

registрована zadruga z omejeno zavar.

Tiskovine za šole, šupanstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila - za shode in veselice.

## LÉTNE ZAKLJUCKE

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd. itd.

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.

## COSULICH-LINE

= TRST-AMERIKA =

New - Jork - Buenos - Ayres - Rio di Janeiro - Santos Montevideo

Brezplačna pojasnila in prodaja vozniških listkov za potnike za Slovenijo edinole pri:

SIMON KMETEC, Ljubljana

Kolodvorska ulica 26.

## Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg šte. 4. prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	11-1/21	1/21	Turjaški trg št. 4. v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	10-1/11	1/11	Turjaški trg št. 4.
Dr. Viktor Breskvar splošno zdravljenje	11-1/12	1/12	Franciškanska št. 2.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	8-9	1-2	Turjaški trg št. 4.
		1-3	Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasilo): brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznico. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.